



בגלילות מסוימות, או במהלך קטעים מסוימים באגולה, ניתן להבחין בהפרה פתוחה של חוקי החלום לכין חריז העירומה, הדומה להפרה של פעילות הפנטזיה, המפוסנת יספור בהמשכים" (דומן של חלומות בהקיץ), מהזי העירומה. במקרה זה חלום מתחבר לחלום אחר כאשר אלמנט שחלים אחד נגע בו רק בדרך אגב, והפך חלום שאחריו לאלמנט מרכזי, וכיוצא בזה. לעיתים יותר קרובות קורה דבר אחר, החלומות אינם מתחברים זה לזה אלא משתלבים בתוך קטעים מהחשיבה.

V

פרוש של חלום נחלק לשני שלבים: שלב התרגום ושלב התערכה והפיקוח. במהלך השלב הראשון אין להתחשב כלל בשלב השני ולהיות מושפעים ממנו כאילו עמד בפנינו פרק שנכתב בשפה זרה, על-ידי ליוויים למשל. יי החלילה אנו מעוניינים לדעת מה שליוויים מספר לנו בפרק זה, ורק לאחר מכן יתפתח דיון האם מרבית כאן בסקירה היסטורית, באמה או אולי בסיטיה של המחבר מהנושא. אילו מסקנות רשאים אנו להסיק מחלום שתורגם נכון? יש לי רושם שבסקירה זו לא תמיד הצליחה הפרקטיקה האנליטית להימנע מטעויות ומהערעות-אחר, ובר הנובע בחלקן מהכבוד המופרז שאונדוהשיש ל"ל-א-מודע המסתורי" אנו שוכחים על נקלה שבמרכיבי המקרים החלום הגו מחשבה ככל מחשבה אחרת, המתאפשרת על-ידי התרופפות אחיות של הצנזור והגבורה ל-א-מודע, ומעוותת על-ידי פעולתו של הצנזור ועיבוד ל-א-מודע. ...

הבה ניסול כדוגמה את החלומות המכונים חלומות ההחלמה. כאשר המטופל חולם חלום כזה שבו הוא נפטר, לכאורה, ממגבלות הנוריות שלו — למשל שהוא מגמבר על פוכיה או מוחתר על תלות רגשית — אנו נוטים להאמין שעשה צעד

- \* במקור באנגלית: continued story.
- \*\* קרוב לודע שפרויד מכון ברכווי לסיטוס ליוויים 59) לפנה"ס — 17 לספירה) היהשוררין הרומי שכתב בימי אוגוסטוס תיארו את דברי ימי רומא למן היווסד העיר ועד ימיו. מחול 142 הספרים שכתב רק חלק קטן נותר במלואו. עשרת ספריו הראשונים שעוסקים בתולדות רומי בעידן המלכים נבחרו הפובליקה, היוו למעשה שחזור שהסתמך על מסורות ואגדות. אדמות נוספת היא שמדינב באנדודויקוס ליוויים (284-204 לפנה"ס), מי שנחשב לאביסר השידה והדומה הרומית בזכות תרגומו החופשי והפופולרי לליטינית לארדיטיא. של הזמרים.
- פרויד הדגיח לי אחת את העובדה שהחלומות אינם אלא צורת חשיבה. ראו גם "לתולדות התנועה הפסיכואנליטית" (Freud, 1914a) ו"על מנגנונים נירונטיים" (Freud, 1922).
- וכן גם הערה שתוסף ב-1925 לפשר החלומות (Freud, 1900). עמ' 123.

למשך זמן רב. ייתכן שבבחין גבוה ניתן לגלות מהם הדברים עליהם נסב החלום, אך לא לנחש מה הוא אומר עליהם. דומה הדבר להאזנה לשיחה מודחקת או כוז המתנהלת בלחש. אזי נכח לומר לעצמנו שאין שום סיכוי לעבודה משותפת עם החולם ונחליט שלא לטרוח ולא לעזור לו הרבה, אלא להסתפק בכך שניציל לו כמה הרעגמים הנראים לנו ממקבילים על הרעת הפסלים המופיעים בו.

רוכ החלומות באגליזה קשה נמנים על הסוג הזה: כך שלא ניתן ללמוד מהם הרבה על יצירת החלום, על טבעה ועל המנגנון שלה, ועוד פחות מזה, לשאוב מהם מידע הנוגע לשאלה החכיבה עלינו, היכן מסתתר מילוי המשאלה של החלום.

תחת לחץ התנגדות גבוה עד כדי קיצוניות אנו עדים לתופעה שבה האסוציאציות של החולם מתפשטות ודוחק במקום להעמיק. במקום האסוציאציות המקוות לחלום המסופר, צצים ועולים תמיד חלקי חלום חדשים הנוחרים ללא אסוציאציות. רק כאשר ההתנגדות נשארת בגבולות סבירים מתקבלת התמונה המוכרת של עבודה פרשנית שבה האסוציאציות של החולם הולכות ומתפצלות תחילה הרחק מן המרכיבים הגלויים של החלום, כך שהן נוגעות במספר רב של נושאים הרימויים, ומכאן ואילך מופיעה סדרה שנייה של אסוציאציות המתלכדות במתחיות עם מחשבות החלום המבוקשות.

או אז מתאפשרת גם עבודה משותפת של האנליטיקאי והחולם: בעוד שמתח לחץ התנגדותי גבוה לא תהיה בה כל תועלת.

מקצת החלומות המופיעים במהלך האגליזה אינם ניתנים להרגום גם אם אין הם חושפים התנגדות מופנמת. הם מצגיג עיכודים חופשיים של מחשבות החלום הסמויות המונחות ביטורים, וניתן להשוותם ליצירות ספרותיות מוצלחות, אשר לאחר שעברו עיבוד אמנותי ניתן עדיין לזהות את המוטיבים היסודיים שלהן, אף-על-פי שעברו שלטלות ותהפוכות לרוב. חלומות כאלה משמשים בטיפול כמבוא למחשבותיו וזיכרונותיו של החולם מבלי להביא בחשבון את תוכן החלום עצמו.

## III

ניתן להבדיל בין חלומות הנבאים מלמעלה לכין חלומות הנבאים מלמטה, בתנאי שלא נשאל להכנה חדה מדי. חלומות מלמטה הם חלומות שהגירי להליתמם נובע מעוצמתה של משאלה ל-א-מודע (מודחקת), אשר מצאה לעצמה ייצוג כשריד כלשהו משרידי היום. הם מייצגים פריצות של המודחק לתוך חיי העירומה. חלומות הנבאים מלמעלה הן מחשבות או כוונות כהיי היום אשר עלה כידן לזכות במשך הלילה כתגבורת מחומר מודחק שפוצל מן האני. ככלל, האגליזה מתעלמת מהעודר הלא-מודע הזה, ומשכבת את מחשבת החלום הסמויה במקום החשיבה של העירומה. הכנה זו אינה מחייבת שינוי בהתאוריה של החלום.



אחרת. הוא נזכר בחלומות שהיו לו לפני שנכנס לאנגליה, עוד בטרם ידע דבר על אודותיה; ומן האנגליה של חלומות אלה, שהיו נקיים מכל השד של פוגסטיה, התקבלו פירוישים זהים לאלה של החלומות המאוחרים. הצורך הכפיתי שלו לסתור את דברי שב אמנם ומצא לעצמו מוצא, בטענה שהחלומות המקומים היו פחות ברורים מאלה שחלה במהלך הטיפול; אבל אני הסתפקתי בדמיון שפירושם. וכלל, טוב שנזכרו לפעמים שאנשים נהגו לחלום עוד לפני שהפסיכואנליזה נולדה.

## VIII

מקובל בהחלט על הדעת שהחלומות במהלך האנגליה מצליחים להביא לירי בטרם את המודחק במידה רבה יותר מכפי שעושים זאת החלומות מחוץ לסיטואציה זו. אך אי-אפשר להוכיח זאת, משום שלא ניתן להשוות בין שני המצבים; האנגליה עושה שימוש בחלום הרחוק מאוד מכוונתו המקורית. מאידך, אין להטיל ספק בכך שבמהלך האנגליה זוכה חלק גדול יותר מהמדחק לראות את כשהוא מצורך כללי מודעי, שמסוגל להמוד יותר טוב במסוהא האנגליה כמצב של שינה מאשר צייונותו של המסופל כלפי האנגליקאי, שמקורה במסביד החורים, כלומר החלק החריב של מה שאנו מכנים בשם העברה; ואכן בחלומות רבים המעלים את מה שנשכח והדחיק, לא ניתן לזהות כל משאלה לא מודעת אחרת שאפשר לראות בה את הכוח המניע ליצירת החלום. ולכן, אם ירצה מישהו לטעון שמרבית החלומות שניתן לעשות בהם שימוש באנגליה הם חלומות אומרי הן שנוצרו רק הודות לסוגסטייה, הרי שמנקודת מבטה של הפסיכואנליזה אין מקום לסתור טענה זו. כל שנותר לי הוא להפנות את הקורא להערות ב"הרצאות המכוא" שבהן טיפלתי בקשר שבין ההעברה לסוגסטייה, והראיתי עד כמה קטנה פגיעתה של הסוגסטייה, כמובן שבו אנו משתמשים בה, באמינות התוצאות שלנו, Freud, 1916-1917, #28.

ב"מעבר לעקרון העונג" עסקתי בבעיה האקונומית כיצד מצליחות החוויות של התקופה המניית בלילות המוקדמת, שהן בלתי נעימות מכל בחינה אפשרית, להגיע לירי שחזור מכל סוג שהוא. הייתי חייב לייחס להן כוח עליו בעל עוצמה יוצאת מגדר הרגיל, בדמות החווה הכפיתית – כוח המשרת את עקרון העונג ומסוגל לשם כך לגבור על ההתחקה, אך לא לפני ש"עכברת הטיפול, שהחווה הכפיתית דרופה את ההדחקה" (Freud, 1920, p. 18). ניתן להסיק כאן, שהחווה הכפיתית זוכה לעזרה זו מירי ההעברה החריבית. כך נכרתה ברית בין הטיפול לכין החווה הכפיתית, ברית המכוונת בהתחלה נגד עקרון העונג, אך מטרתה הסופית היא לכונן את שלישתו של עקרון המציאות. כפי שהראיתי שם, לעיתים קרובות מירי

בעקבות זאת יבואו אז החלומות המאשרים, שלגביהם יתעורר ספק אם יש להם ערך כלשהו כראייה, שכן היו יכולים להיווצר כפנטזיה בתגובה לגירוי מצד החופה במקום שהאל-מודע של החולם הוא שיוצאם לאור. לא ניתן לחזוק ממצב רב משמעי זה באנגליה, שכן אצל מסופלים אלה משמעות חויתור על הפירוש, על ההכנה ועל הכאת הדברים ליריעתם, היא שלעולם לא תהיה לנו גישה אל המודחק שלהם.

מצב דברים זה מעורר כאשר ממלזוה לאנגליה של חלומות מאשרים מעין אלה, המדונבים מאחור, תחושת הזכרות כמה שהיה מודחק עד כה.

הספקן יכול למצוא מפלט באמירה שמדובר בתענועי זיכרון. אכן, ברוב המקרים לא מתעוררת כלל תחושת הזכרות מעין זו. המודחק עובר רק במקצוע וחוסר השלמות עוצר, או מפריע לחזושת השכנוע להתפתח. ייתכן גם שלא מדובר בשחזור של התרחשות אמיתית שנשכחה, אלא בעירוד להופעת פנטזיה לא-מודעת, שלעולם אין לצפות לתחושת הזכרות בה, אך-על-פי שמירי פעם יכולה להתלות אליה תחושת שכנוע סובייקטיבית.

האונמס ייחשבו באמת החלומות המאשרים להצלחה של הסוגסטייה, בהיותם חלומות 'אומרי הוי' המסופלים המביאים אך ורק חלומות מאשרים, הם אלה שהספק ממלא אצלם תפקיד עיקרי בהתנגדות. לא ננסה לגבור בקולנו על ספק זה באמצעות סמכותיות, או לגנוח אותו בעזרת נימוקים. חייבים להניח לו להתקיים עד לחיסולו במהלך התקדמותה של האנגליה. במקרים בודדים רשאי גם האנגליקאי עצמו להיאחז בספק מסוג זה. מה שגורם לו לכסוף להיות בטוח הוא דווקא מורכבות המשויה העומדת בפניו, שניתן להשוותה לפתרון משחק הילדים המכונה "פאל". תמונה צבעונית, המודבקת על לוח עץ רק ומתאמת בדיק לתוך מסגרת עץ, נחתכת למספר רב של חלקים השונים זה מזה לחלוטין במגדלם ובצורתם. אם נצליח לסדר את ערימת חתיכות העץ, שכל אחת מהן נושאת חלק בלתי מובן מהתמונה, כאופן שתתקבל תמונה בעלת משמעות, מבלי שייחותר חלק בין החלקים, והתמונה כולה תמאם למסגרת – אם נמלא אחר כל התנאים האלה, נדיע שמצאנו פתרון לפאזל, ושאין פתרון אחר בלתי.

השוואה מעין זו תהיה כמובן נטולת משמעות עבור המסופל כל עוד לא הושלמה העבודה האנגליטית. אני נזכר כאן בדין שנאלצתי לנהל עם מסופל, שעמדתי האמביוולנטית יוצאת-הדופן כאן לירי ביטוי בספקנות כפיתית מאין כמות. הוא לא חלק על הפרשנויות שנתתי לחלומותיו והתלהב מן ההתאמה בינו לבין ההשערות שביטאתי, אך שאל אם לא ייתכן שהחלומות התלהב מן ההתאמה בינו ביטוי לצייתנותו כלפי. כאשר הצבעתי לפני על כך שהחלומות הללו הכילו הזמן פרטים שלא יכולתי לצפות להם, ושהתנגותו הכללית במסופל אינה מעידה דווקא על צייתנות יתרה, פיתח תיאוריה אחרת ושאל, האם המשאלה הנריקטיבית שלו לחללים אין בה כדי לגרום לו לייצר חלומות מסוג זה; שהרי העליתי בפניו את האפשרות שיתולים במידה ויובל לקבל את ההכנייה שלי. נאלצתי לענות לו שלא ידוע לי עדיין על מנגנון כזה של יצירת חלומות. אך ההכרעה נפלה בדרך

טפה בזמן השינה כדי למצוא תז בעיניי. הדחקה העונג האקסטרניזציוניסטי מאז

קורה שהחזרה הכפייתית משחררת את עצמה מהתחייבותיה לכרית זו ואינה

היא המניע לסיגורתה במהלך הטיפול ולחוסר הריצון שלה לחשוף את עצמה.

מסתפקת עוד בחזרתו של המורדחק בצורת חלומות חלום כלב.

מתוך סצינה אחרת באותו חלום: היא קוראת את סיפור המקרה שלה המונח

מורפס לפניי. כתוב כי שגבר צעיר רצח את אהובתו – קאן – זה קשור

לאורטיקה אנאלית. הפרט האחרון הוא מחשבה שעלתה כמותה בחלום עם הזכרת

קאן. חלקו זה של החלום קשה עוד יותר לפירוש מן הקודם. לכסוף החזרה לנו

שלאפי השינה קראה את חיבורי "תולדותיה של נפירות ילדות" שבמרכז עומדת

על כמה שאני רואה עד כה, החלומות בניידות טראומטית הם היחידים החרוצים

הצפיה, או הפנטזיה של הצפיה, בהורים בעת משגל. יי בעבר כבר ייחסה לעצמה

באמת, וחלומות הענישה הם היחידים החורגים לכאורה, מן הנטייה של החלום

פעם את סיפור המקרה הזה, אך לא היה זה הסימן הוחדר לכך שגם במקרה שלה

להגשים משאלת. אצל האחורנים אנו עדים לעובדה מופלאה, והיא, ששום דבר

הייתה צפיה מעין זו. הגבר הצעיר הרוצח את אהובתו הוא רמן ברור לתפיסה

מתוך מחשבות החלום הסמויות אינו מוכנס לתוכן הגלוי של החלום. את מקומו

פריסטיט של סצינת המשגל, אך הסוד הבא, הקאן, היה מרוחק ממני מאוד.

של אלה תופס דבר אחר לגמרי, שאין לתאר אלא כיצירת-תגובה כנגד מחשבות

האסוציאציה היחידה שלה לקאן היא שאמה נדגה לומר שקאן גורם לכאב

וחלום, כדחיה וכסלידה מוחלטת. נקטת אמצעים מעין אלה עלינו לייחס אך

ראש, דבר שלדבריה שמעה גם מנשים אחרות. דרך אגב, תקופה מסיימת הודתה

רק לרשות המבוקשת של האני; ועלינו להניח, אם כן, שרשות זו שבה וכוונה את

עם אמה באמצעות כאבי ראש כמו אלה שלה. אינני מוציא דרך אחרת לחבר את

עצמה באופן זמני, גם במהלך השינה, באמצעות הגידי של מילוי המשאלה הלא-

שאי היסודות בחלום אלא באמצעות ההנחה שהיא רצתה להפסיק את הריעת ממסנות

מורעת. היא הייתה יכולה להגיב על תוכנו הלא רצוי של החלום גם בהתערדות,

הצפיה במשגל, לא, אין לה כל קשר להולדת ילדים. הילדים באים מרוב שאוכלים

אך מצאה דרך למוע את הפיעת השינה על-ידי יצירת חלום עם בהתערדות,

(כמו באמרו): ואזכור האורטיקה האנאלית, הנראה כמו ניסיון של פירוש במהלך

כאלה הם למשל החלומות המוכרים של המשורר רוסטר (Rosegger), שהזכרתי

החלום, משלים – על-ידי הוספת הלידת האנאלית – את המתאוריה הילדית

כפשר החלומות ופרק 6 ח"ז; יש מקום לחשוד בקיומו של טקסט מודחק שתוכנו

שומנו, מעורה, ראש כמו אלה שלה. אינני מוציא דרך אחרת לחבר את

שחצני ומתוכנן, שעה שהחלום שנחלם כפועל מטיח בו: "אתה שולייית חייטים

החלום, פברט כאשר האני מפרק את עצמו לסיכוייט ולאוייבויט ומציב חלק

לא יוצלח". כמובן שהיה זה חסר טעם להפסיק את החלום זה ברמותו של

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

צורך רגשי מורדח; עלינו להסתפק במילוי המשאלה לביקורת עצמתי.

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

תמידהו על בניית חלום מעין זה תפוח, אם נביא במחבון את השכיחות שבה

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

מתחדש עינות של חלום בשירותו של הצנור, על-ידי החלפת אלמנט כלשהו

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

בדבר זה או אחר בעל משמעות הפוכה או מנוגדת. מכאן קצרה הדרך עד להחלפת

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

חלק אופייני מתוכן החלום בניגוד הגנתי, וצעד אחד נוסף יוביל להחלפת כל

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

החוכך המטריד של החלום בחלום ענישה. ברצוני לחת דוגמה אחת או שתיים

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

האופייניות לשלב בנייים זה בסילוף תוכנו הגלוי של החלום.

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

מתוך חלומה של נערה עם קרבינות-אב חזק המתקשה לכסא את עצמה כאנליזה:

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

היא יושבת בחדר עם חברה כשהיא לבושה בקיומו כלב. לאחר נכנס ארון והיא

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

מתכיישת ממנו. אבל הארון אומר: "הרי זאת הנערה שכבר ראינו פעם לבושה

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

כל-כך יפה". אני הייתי הארון והמשך, לאחר החלפת נוספת, היה זה אביה. אך

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

החלום היה חסר משמעות וחסר ערך כל עוד לא החלשנו על החלפת היסוד החשוב

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

ביותר בדברי הארון, בהתפוכו של דבר: "זאת הנערה שכבר ראיתי פעם לא לבושה

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

ושנראתה אז כל-כך יפה." בהיותה ילדה בת שלוש או ארבע ישנה במשך תקופה

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

מסוימת בחדר אחד עם אביה, וכל הסימנים מעידים על כך שנתגה אז לחשוף את

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

מתוך חלומה של נערה עם קרבינות-אב חזק המתקשה לכסא את עצמה כאנליזה:

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

היא יושבת בחדר עם חברה כשהיא לבושה בקיומו כלב. לאחר נכנס ארון והיא

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

מתכיישת ממנו. אבל הארון אומר: "הרי זאת הנערה שכבר ראינו פעם לבושה

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

כל-כך יפה". אני הייתי הארון והמשך, לאחר החלפת נוספת, היה זה אביה. אך

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

החלום היה חסר משמעות וחסר ערך כל עוד לא החלשנו על החלפת היסוד החשוב

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

ביותר בדברי הארון, בהתפוכו של דבר: "זאת הנערה שכבר ראיתי פעם לא לבושה

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

ושנראתה אז כל-כך יפה." בהיותה ילדה בת שלוש או ארבע ישנה במשך תקופה

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

מסוימת בחדר אחד עם אביה, וכל הסימנים מעידים על כך שנתגה אז לחשוף את

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

מתוך חלומה של נערה עם קרבינות-אב חזק המתקשה לכסא את עצמה כאנליזה:

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

היא יושבת בחדר עם חברה כשהיא לבושה בקיומו כלב. לאחר נכנס ארון והיא

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

מתכיישת ממנו. אבל הארון אומר: "הרי זאת הנערה שכבר ראינו פעם לבושה

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

כל-כך יפה". אני הייתי הארון והמשך, לאחר החלפת נוספת, היה זה אביה. אך

החלום הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר

החלום היה חסר משמעות וחסר ערך כל עוד לא החלשנו על החלפת היסוד החשוב

X

לעיתים מובעת פליאה על כך שהאני של החולם מופיע פעמיים או יותר בחלום  
הגלוי, פעם ברמותו שלו ופעמים אחרות כשהוא מסתתר מאחורי דמויות אחרות.  
ניכר שמטרת העיבוד המשני בבניית החלום הייתה לפסול את ריבוי האני, דבר  
שאינו הולם שום סיטואציה בחלום, אך עבודת הפירוש שבה ומחזירה אותו. דבר  
הוא כשלעצמו אינו מפליא יותר מריבוי הפעמים שהאני מופיע במחשבות במצב  
של עירור, פברט כאשר האני מפרק את עצמו לסיכוייט ולאוייבויט ומציב חלק  
של עירור, פברט כאשר האני מפרק את עצמו לסיכוייט ולאוייבויט ומציב חלק  
ממנו כרשות מתבוננת ומבוקשת, לעומת חלקו האחר; או משווה את טבעו הנוכחי  
ליוכרדו העבר שגם הוא היה פעם אני. כך לדוגמה במשפטים: "כשאני חושב על  
מה שאני עשיתי לאיש זה", או "כשאני חושב על כך שגם אני הייתי פעם ילד".

\* הרמו הוא לקרבה הפונטית בין קאן לקיץ.  
\*\* החיבור מתולדותיה של נפירות ילדות (1918, Freud) הוא סיפור המקרה של "איש הזאבים"  
שפורדו דן במהלכו באורטיקה האנאלית הילדית וספרים הוצאה לאור, 1999. מעניינת  
העובדה שפורד מנגב לבאן את האפשרות שבמקרה של "איש הזאבים" לא מדובר היה  
בשחרור של ארבע עוברות – כפי שהדגיש שם – אלא בשחרורה של פנטזיה.

\* בחיבורים סביבים אחרים עוסק פריד בהתחבה במצבים, במהלך הטיפול, שבהם פעולה  
(agitation, acting out) תופסת את מקומו של המשחק וההזדהות.

אך ברצוני לדחות מכל וכל את הספקולציה הריקה מתוכן והבלתי מוצדקת, שלפיה יש לראות בכל הדמויות המופיעות בחלום רסיסים מתוך האני של החולם ונציגים שלו.\* די לנו אם נעמוד על כך שגם בפירוש חלומות יש להביא בחשבון את הפרדת האני מרשות מתבוננת, מבקרת ומענישה (אידיאל האני).

\* הביקורת מופנית כלפי יונג שטען שכל הדמויות המופיעות בחלום מייצגות את האני של החולם.